

компонента могат принципно да се разглеждат като независими един от друг, тъй като единият съдържа закономерностите, а другият представлява случаен (стохастичен) процес. Това дава основание общата вариация на реда да се разложи на две части: вариация, породена от систематичния компонент, и вариация, породена от случайния компонент. Първата обхваща измененията, настъпили в динамичния ред под влияние на обективните закономерности, а втората - промените със случаен характер.

Общата дисперсия на реда като измерител на вариацията се представя като:

$$\sigma_y^2 = \sigma_g^2 + \sigma_\varepsilon^2,$$

където:

σ_y^2 е дисперсията на динамичния ред (обща дисперсия);

σ_g^2 - дисперсията на систематичния компонент (систематична дисперсия);

σ_ε^2 - дисперсията на случайния компонент (случайна дисперсия).

По аналогия с регресионния анализ и анализа на зависимости колкото делът на систематичната дисперсия в общата дисперсия е по-голям, толкова по-силно изразени са закономерностите в развитието на динамичния ред. На тази база може да се конструира следният показател като отношение на систематичната към

общата дисперсия:

$$AUD = \frac{\sigma_g^2}{\sigma_y^2}.$$

Показателят приема стойности в интервала от 0 до +1, като при 0 показва липса на закономерности в развитието (напълно случаен процес), а при единица показва пълна обусловеност на изучаваното явление (детерминизъм) от неговото минало. Колкото величината на показателя е по-близо до единица, толкова по-силно изразени са вътрешните закономерности в развитието.

Тълкуването на показателя е аналогично на тълкуването на коефициента на детерминация (коефициента на определение) при регресионния анализ, тъй като той е построен при спазването на същите принципи. Показва каква част от вариацията се дължи на закономерност и каква - на случайни причини. Трябва да отбележим, че тъй като става въпрос за динамични редове, тази интерпретация може да бъде разширена. Показателят измерва **прогнозируемостта на бъдещото развитие**, като изразява каква част от него може да се прогнозира точно на основата на миналото му. Когато величината му е близо до нулата, редът не може да се прогнозира точно, тъй като случайността доминира. Когато стойността се доближава до единица, закономерностите в раз-